

Het nut van persoonlijke praatjes

Volgens loopbaanadviseurs zijn gesprekken met bekenden zinvoller dan carrièretests

De meeste mensen weten niet van welk werk zij gelukkig worden of komen er op latere leeftijd achter. De Sima-methode biedt uitkomst.

WILMA VAN HOEFLAKEN

Er zijn mensen die intuïtief aanvoelen waar hun hart ligt. Ze beleven plezier aan hun werk en fantaseren nooit over een carrièreswitch. „Dat zijn geluksvogels. De meeste mensen weten niet welk werk hen gelukkig maakt”, zegt Ton Philips, directeur van loopbaanadviesbureau Emergo. Zelf kwam hij er pas achter toen hij 49 was. Toen stapte hij op als adjunct-directeur van Philips Telecommunicatie – hij is de kleinzoon van een van de grondleggers van Philips – en begon hij voor zichzelf. Voor die tijd belandde hij een paar keer in situaties die niet echt bij hem pasten. Hij ging naar de Technische Universiteit in Delft omdat zijn vader ingenieur was en hij zelf altijd tien haalde voor wiskunde. Daar merkte hij dat techniek hem niet werkelijk boeide. En hoewel hij jarenlang leidinggevende functies had, werd hem pas laat duidelijk dat hij in zijn hart geen manager was. „Ik doe liever dingen zelf dan dat ik anderen vertel wat ze moeten doen.” Als loopbaanadviseur en managementtrainer is hij wel gelukkig. Het werk interesseert hem inhoudelijk en de rol die hij vervult past bij hem. Philips is inmiddels 75 en werkt nog steeds.

Trainer en publicist Ben Tiggelaar (38), auteur van de bestseller *Dromen durven doen*, wist al op jonge leeftijd wat hem gelukkig maakt. Hij is ervan overtuigd dat dit komt doordat hij zo veel

verschillende dingen heeft gedaan. „Op school maakte ik een schoolkrant en had ik bijbaantjes. Als student had ik nog meer baantjes, soms lullige, maar ook leuke. In militaire dienst ging ik leidinggeven. Ook nuttig, want ik merkte dat ik daar niet geschikt voor ben. Daarna ben ik als bedrijfsjournalist bij zo'n duizend bedrijven binnen geweest. Dan zie je veel.”

Volgens Tiggelaar zijn die uiteenlopende ervaringen cruciaal. Dat het gros van de mensen niet weet van wat voor werk zij gelukkig worden, komt door een gebrek aan werkervaring, stelt hij. „Eigenlijk verwacht je dat mensen intuïtief weten wat voor hen de mooiste baan is. Maar mensen met een sterke intuïtie op een bepaald terrein, zijn altijd mensen met ervaring op dat terrein. Als je een jazzmuzikant hoort en je weet meteen dat hij getalenteerd is, heb je al heel veel jazzmuzikanten gehoord. Bij sollicitaties is dat hetzelfde. De mensen die in de eerste seconde feilloos kunnen aangeven of de sollicitant geschikt is, zijn degenen met veel ervaring in sollicitatiecommissies. Intuïtie is geconditioneerde wijsheid.”

De meeste mensen zijn niet in de gelegenheid zoveel verschillende werkervaringen op te doen. De gemiddelde veertiger heeft na zijn studie drie of vier banen gehad, vaak in dezelfde sector. „Dan word je wat ouder en vraag je je af: is dit het nu?”, weet Tiggelaar. Jobhoppen om ervaringen op te doen is meestal geen reële optie. „Dus moet je de ervaring van anderen gebruiken. Ga praten met mensen die op jou lijken. Hebben zij een stap gezet die jij ook wilt zetten? Bevalt dat? Hoe ziet hun werkdag eruit?” Volgens Tiggelaar zijn gesprekken met mensen in wie je jezelf herkent

effectiever dan carrièretests. „Dan doen ze een onderzoekje waaruit jouw opvallendste persoonskenmerken naar voren komen. Uit een ander onderzoek is gebleken dat mensen met dezelfde eigenschappen als jij vaak in een bepaald soort beroep werken. Dus dat komt er voor jou ook uit. Zo'n test laat zien wat je eigenlijk al wist. Maar ondertussen weet je nog steeds niet of het beroep uit de test echt bij je past.”

LOOP PAAR DAGEN MEE MET GELIJK GESTEMDEN DIE ERVARING HEBBEN OP HEEL ANDER WERKTERRAIN

Wie wil weten welk werk gelukkig maakt, zou het komende half jaar een keer per week moeten praten met iemand die iets heel anders doet, vindt Tiggelaar. Uit de 26 mensen die je hebt gesproken kies je er vervolgens vier aan wie je vraagt of je een paar dagen met hen mee mag werken. Daar gebruik je je vakantiedagen voor. „Ja, je moet er wel iets voor over hebben”, zegt Tiggelaar. „Als je alleen maar blijft zeuren, verandert er niets. Je kunt geen zelfhulpboek lezen en verwachten dat het daarna vanzelf goed komt.”

Ook in de methode die Ton Philips gebruikt om mensen te laten ontdekken welk werk het best bij hen past, staan persoonlijke ervaringen centraal. Hij heeft de Nederlandse licentie van Sima (Systeem voor individuele motivatieanalyse), een model dat ontwikkeld is door de Amerikaanse loopbaanadviseur Arthur F. Miller. Mensen moeten acht activiteiten beschrijven waaraan ze veel plezier beleefden. Er moeten ook activiteiten bij zitten uit hun kindertijd, puberteit en adolescentie. Daarna geven ze aan wat er nu zo leuk was en wat hun inbreng was.

Philips: „Stel dat iemand het bouwen van hutten noemt, vroeger met zijn vriendjes. Was het bouwen leuk? Of het bedenken hoe de hut eruit moest zien? Of het materiaal verzamelen?”

Er blijkt altijd een rode draad te zijn. Sommige mensen willen doelen bereiken. Anderen willen zich profileren. Weer anderen willen veranderingen in gang zetten, of genieten van het proces zelf. Weer anderen – die groep is volgens Philips het kleinst – willen kennis beheersen. Die rode draad is kennelijk iemands centrale drijfveer. Miller onderscheidt er dertig. Vervolgens worden andere factoren in kaart gebracht. Zoals de omstandigheden (was er een deadline of ontbrak die juist?), de vaardigheden (bijvoorbeeld organiseren, of uitvoeren) en iemands rol (deed de jonge huttenbouwer zelf mee, of zette hij anderen aan het werk?).

„Het is geen test en ook geen sterkte-zwakte-analyse”, benadrukt Philips. „Waar het om gaat is dat je je motivatiepatroon vaststelt.”

Philips vermoedt dat mensen die zich weinig aantrekken van het oordeel van anderen, er gemakkelijker achter komen waar hun hart ligt dan degenen die geneigd zijn zich te plooiën naar anderen. „Maar als je lang dingen doet die niet bij je passen, gaat het wringen.” Dan kun je volgens Tiggelaar twee dingen doen. „In actie komen of capituleren. Wie capituleert gaat zeggen dat ie zulke leuke collega's heeft en dat de reistijd zo kort is.”

Dromen, durven, doen, Ben Tiggelaar, Spectrum, ISBN 978 90 274 1605 6

Genieten van je werk... hoezo? Arthur F. Miller, Gideon, ISBN 10 90 6067 888 5